

BYGGG



ETT SKATEBOARDFANZIE

INDEX

3. Introduktion
4. Rättvisa - mot andra "sporter"
Ekonomisk rättvisa
En plats att vara på
5. Påtvingat delade ytor
Skate inomhus
6. Argument – Vad kan skateboard bidra med?
Motargument
7. Mark
Regler – vad gäller egentligen?
Det behövs inte bygglov
8. Skatehall?
9. DIY or Die
10. Prispress: Byggmateriel gratis eller billigt
11. Verktyg
12. DIY Verktyg
Bygga i betong
15. Bygga i trä
16. Våra Byggen:
Sannahed, Örebro, Degerfors, Fjugesta
18. Askersund - Nora
19. Laxå, Kopparberg (R.I.P.)



BYGGA ETT SKATEBOARDFANZIE

Vad är nu detta?

Örebro Skateboard har med stöd från Arvsfonden under tre år skapat platser för skateboard tillsammans med lokala skejtare på orter i Örebro län där det tidigare inte funnits något att åka på. Vi har i 8 st pilotprojekt byggt ramper och dokumenterat arbetet och våra lärdomar i denna guide. Ungdomar har nu lokalt en plats att samlas på och kan visa ett gott exempel på varför kommunen ska satsa på en permanent skatepark på orten.

De inledande kapitlen är packade med siffror, fakta och argument vill du ha action direkt hoppa till sida 10.

Varför har vi gjort detta?

För att sprida kunskap, hjälpa lokala skejtare i Örebro län att få en plats att åka på och ta fram en "How To" som tittar på mer än bara ritningar på ramper. Allt för att det ska bli lättare för den som vill fixa en skateyta lokalt.

Hur

I byggena ha tagit hjälp av experter. Och under projektets gång har vi frågat ut målgruppen, reflekterat och dokumenterat lärdomar. Förutom skejtare och hjälpsamma föräldrar har vi byggena byggt med snickare, finsnickare, skateparksbyggare, betongare, DIY:are, plåtslagare och allehanda hantverkare som själva skejtar och vi har på så sätt kunnat få initierade svar ur både utförar- och användarperspektiv. Vi har även pratat med byggnadsinspektör och fritidschefer inom kommun.

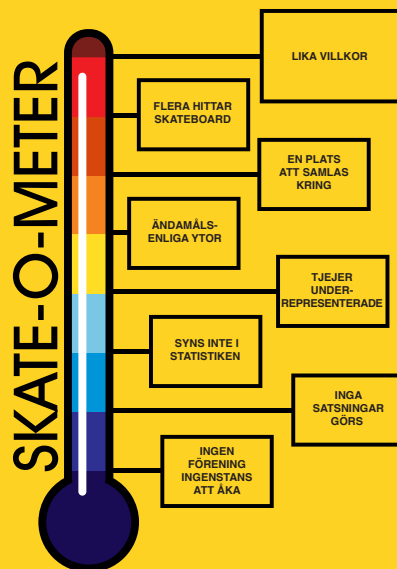
Större intervjuer har gjorts med

Fredrik "Fresh" Gustavsson fd skateparksbyggare, Bo Mikaelsson snickare, Sebastian "Bomben" Ström skateparksbyggare / betongarbetare, Pirkka Pollari fd skateproffs / DIYare, Valeri skateparksbyggare, Daniel Schön skateboardarbetare / finsnickare, Leo Ström VD Nord Skateparks. Linda Persson expert i anläggningsfrågor.



Skateboard är mycket mer än en sport men för enkelhets skull jämför vi skateboardens förutsättningar med andra sporter. Problemet är att skateboardåkning sker nästa uteslutande spontant och syns inte i statistiken. Det finns få föreningar och för de föreningar som finns är rapporteringssystemet anpassat för fasta lag med fasta tider.

Svårigheterna att rapportera sin verksamhet leder till att skateboard blir osynligt i statistiken och därför missgynnas när det ska göras kommunala satsningar på t.ex. aktivitetsytor.



LOK 2023 (SKR)	
Fotboll	203 040 081
Innebandy	44 421 540
Ishockey	35 302 148
Segling	874 435
Fäktning	846 871
Bågskytte	501 354
Cricket	459 373
Skateboard	393 927

Örebro skateboard, som exempel, sätter för att kunna aktivitetsrapportera (LOK-rapportera) ihop 3 lag per dag. Något som ett fotbollslag gör 1 gång per termin. Skateboardföreningen har alltså 450 gånger mer administration.

Vi uppmanar dock alla skateföreningar att rapportera LOK och åtminstone få in lite pengar och visa att det åks väldigt mycket skateboard. Kontakta SSF.

Enligt forskning från Linköpings universitet finns det i Sverige cirka 4000 st fotbollsplaner och enligt Sveriges Skateboardförbund (SSF) finns det cirka 100 st skateparker.

Sveriges area / antal skateparker och föreningar = 4500 km² (ett område större än Närke) i snitt minst 22,5 mil till närmsta skatepark.

Den som vill börja spela fotboll ansluter sig till den närmsta av Sveriges 3000 fotbollsföreningar och blir då med i ett lag och får ta del av träningar och matcher på fotbollsplaner och på vintern i idrottshallar. Planerna och hallarna är hyressubventionerade, städas och sköts av kommunen alternativt att föreningen får betalt för att göra det.

Om det där man bor inte finns skatepark eller skateförening vad gör man som enskild individ eller kompisgäng då?

Skulle friidrottare acceptera barn som bygger sandslott i längdhoppsgropen? Nej det skulle dom inte. Men ytor för skateboard är nästan alltid påtvingat delade med andra aktiviteter och målgrupper som inte är lämpliga att kombinera.

Nästan alla skateparker i Sverige har byggts på skejtarnas initiativ och engagemang. När parken väl är färdig, efter 1000-tals timmar av ideellt arbete för en skatepark, får nya grupper som inte har varit bidragande tillgång att åka sparkcykel, inlines mm.

Var tydliga mot kommunen redan från början "endast skateboard i skateparken" eller om detta är omöjligt, lika arbete för lika tillgång.

Den som vill åka skateboard under hela året är ytterligare förfördelad. Vi har inom projektet mestadels byggt ytor utomhus pga hyra, värme och ansvarsfrågor. Även om de flesta skejtare helst åker ute så behövs det inomhushallar.

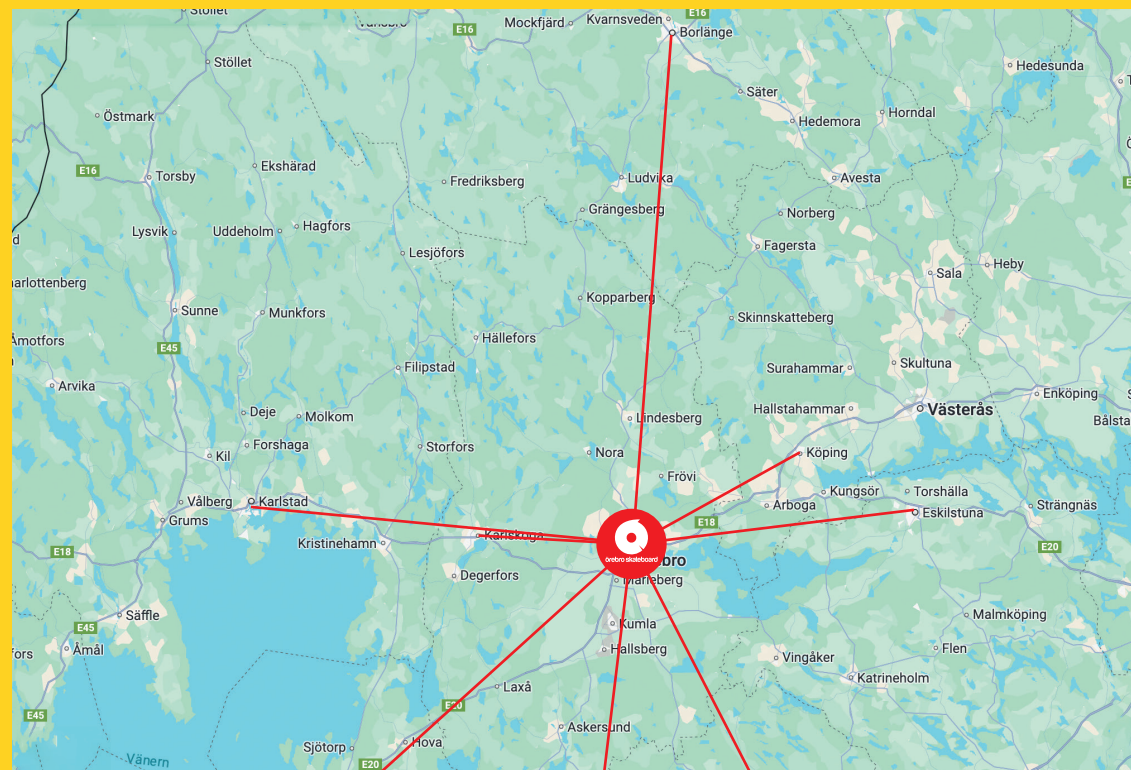
Endast två skatehallar i Örebro län som har 300.000 invånare.

Norr: Borlänge 160km

Söder: Motala 97km

Öst: Eskilstuna 90km

Väst: Karlskoga (liten) 45km Karlstad 109km



Argument – Vad kan skateboard bidra med?

Motivera varför skateboard ska stödjas och ges en plats att utövas på:

Barnkonventionen: Enligt Artikel 31 i Barnkonventionen (som är lag i Sverige) ska vuxna uppmuntra och tillhandahålla meningsfull fritidsverksamhet. Samhället har ett ansvar att skapa förutsättningar för fritid och idrott, och skateboard kan vara lösningen på flera samhällsproblem.

Folkhälsa: Stillasittande barn och ungdomar är ett växande problem. Skateboard förbättrar både den fysiska och psykiska hälsan (Folkhälsomyndigheten 2024).

Social inkludering: Det saknas platser för ungdomar att umgås på, många träffas endast online. Skateboarding ger ett alternativ till lagidrotter och passar särskilt bra för personer med NPF (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar).

Spontanitet: Skateboard passar ett modernt samhälle där alla inte har samma tider. Skate är en flexibel aktivitet som kan utövas när som helst.

Billig och inkluderande aktivitet: Skateboarding är en kostnadsfri aktivitet som inte kräver medlemskap. I skateparken kan all åka utan avgifter.

Integration: Skateboarding är ett bra verktyg för integration eftersom det inte kräver förkunskaper och samlar människor från olika bakgrunder.

Trygghet och gemenskap: En skatepark ökar aktiviteten i ett område, vilket leder till högre trygghet. Det är även ett community där alla, oavsett ålder, kön eller bakgrund, möts och lär av varandra på ett inkluderande sätt.

Värderingar och mentalitet: Skateboarding bygger på stöttande och inkluderande värderingar. Eftersom sporten är tekniskt utmanande, blir misslyckanden en naturlig del av lärandet, vilket främjar en positiv mentalitet och utvecklar förmågan att lära sig av misstag.

Motargument

Det är inte många som åker skateboard: Varenda fotbollsträning registreras och ersätts med pengar från stat och kommun. Statistiken missar många skateboardåkare eftersom mycket av åkningen sker på gator och inte på officiella platser. Om det fanns fler skateytor skulle fler åka.

Det är bara killar som åker skateboard: Tidigare var detta sant. Efter satsningar på skateparker har andelen tjejer och kvinnor som åker ökat markant. Att bygga skateparker är ett steg mot jämställdhet.

En skatepark stör: Skateparker, särskilt de i betong, låter inte mer än andra aktiviteter. Barn och ungdomar har rätt till fritidsaktiviteter som låter.

En skatepark leder till busliv: Tvärtom, skateparker skapar en lugnare miljö. Det är ofta platsen, inte aktiviteten, som orsakar stök. Skateparkens tillgänglighet lockar även vuxna.

En skatepark bidrar till klotter och nedskräpning: Skräp innebär att många har varit där. För att hålla rent, be om en papperskorg och ta hand om din omgivning. En välskött yta uppmuntrar alla att bidra.

Mark

Det är svårt att hitta en permanent plats att bygga på. Marken kan ägas av kommunen, privata aktörer, Svenska kyrkan och staten med flera. Vem som äger vad går att kolla hos Lantmäteriet.

Föreningar, skolor och fritidsgårdar har ibland tillgång till mark som kan användas – en skateyta kan stärka deras verksamhet. Örebro Skateboard hyr till exempel mark av kommunen för 1 kr/år.

Platsens typ avgör reglerna

Vad som får byggas styrs av detaljplanen. En idrottsplats kan ha regler som bara tillåter skateboardåkning. Parkmark är allmän plats där alla får vara – men det hindrar inte att man har ett staket runt en skateyta av säkerhetsskäl.

Särskilda lokala regler kan också finnas, t.ex. alkoholförbud nära skolor.

Vill du bygga på allmän plats?

Sök polistillstånd för "nyttjande av offentlig plats". Det kostar ca 800 kr. Det går att söka tillstånd för längre perioder.

Regler – vad gäller egentligen?

De flesta tycker att en yta för skateboard är en bra sak. Men det kommer alltid finnas surgubbar som vill säga nej. Därför gäller det att veta vad som gäller.

Bygglov - gäller byggnader och är ett tillstånd som behöves sökas för att få bygga saker. Skate är för nytt och okänt för att det ska finnas exakta regler. Många av de regler som gäller är från 50-talet.

Varje kommun har dessutom egna tolkningar av bygglov men det finns ett prejudikat där en domstol har fastslagit att en skatepark inte behöver bygglov. Därför kommer dina DIY-grejer eller förenings ramp inte behöva det heller.

Det behövs inte bygglov

Enligt mark- och miljödomstolen (MMD) krävs inte bygglov för en skateboardbana på cirka 700 kvadratmeter i en park. Domstolen ansåg att skateboardbanan inte liknar de större, ofta inhägnade idrottsanläggningar som kräver bygglov enligt plan- och byggförordningen (PBF). (MMD Växjö 2014-06-27, mål nr P 3251-12)



Skatehall?

För inomhushallar kan bygglov krävas. Sök då "Tillfälligt bygglov" – det gäller upp till 15 år och har enklare krav.

Andra regler att ha koll på

Lokala regler – Kommunen kan ha egna regler för offentlig mark, t.ex. rökförbud.

Ljud – stör det verkligen?

En skatepark låter inte mer än andra idrottsplatser. I lagsporter ropas det – skateboardåkning är ofta tystare.

Vad säger lagen?

Miljökontoret hanterar klagomål om ljud.

Enligt barnkonventionen (Artikel 31) har barn rätt till lek – den väger tyngre än en enskild persons krav på tystnad.

Gränsvärden för ljud inomhus:

Fram till kl. 18:00: max 50 dB

Fram till kl. 22:00: max 45 dB

(Naturvårdsverkets riktlinjer)

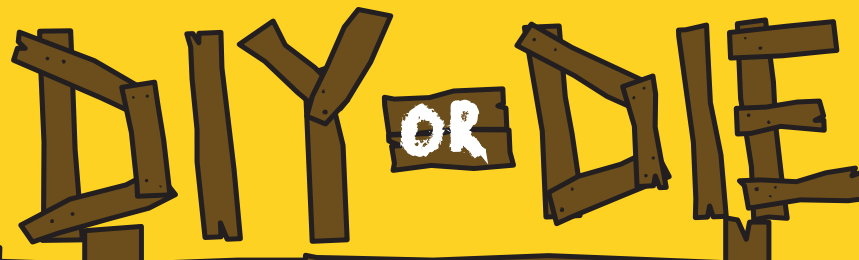
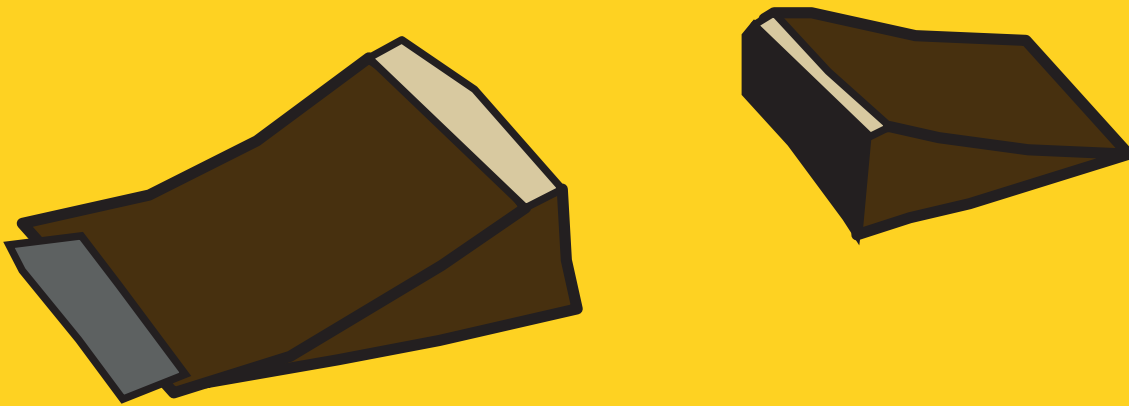
Ljuddämpande tips

Täcksidor på obstacles. **Fyll ramper med isolering** eller mjukt material. **Använd betong** – låter mindre än trä.

Flyttbart (ett life hack)

Kalla alltid skaterampen/ytan flyttbar. En flyttbar ramp är inte konstigare än att ställa fram ett landhockeymål på gatan. Är dina obstacles "flyttbara" så är det lättare att få lov att ställa upp grejer. När det kommer till byggen så är begreppet flyttbart större än man skulle kunna tro. Flyttbart är det även om det krävs lyftkran.

En tanke - Bygg först fråga sen.



Att bara gå ut och göra är en viktig del av skatekulturen. Vare sig det gäller att åka eller bygga. Ett svartbygge, off the grid, har sin spontana charm och det finns gott om övergivna platser men det vi har tittat på i detta projekt, är hur det kan göras ett "lagligt" bygge med markägarens godkännande.

Argumenten till att be om lov och få tillåtelse från markägaren är:

- Att det är mer långsiktigt.
- Du slipper få dina ramper rivna*.
- Ha en plats att samlas kring
- Visa upp skate för samhället och behovet av en kommunal skatepark.

Resultatet av byggena i pilotprojekten är över förväntan på alla punkter. Våra byggen har blivit större, bättre och fler personer har hjälpt till än vad vi trodde från början. Våra ramper har även utnyttjats mer och mottagandet av grannar, skolor, media mm har blivit bättre. Men det har varit mycket svårare, på vissa platser omöjligt att få låna en plats att bygga på. Speciellt över lång tid.

Därför är vår rekommendation att om möjligt inte blanda in kommunen till en början. Kommunalbyråkrati, tillstånd, beslut och prövningar kommer att göra att även ett par träobstacles kommer att ta lång tid.

De personer som jobbar med kultur och fritid har inte mandat över mark och anläggning. Risken är att beslutsfattarna kan ha bristande intresse och förståelse.

*Disclaimer

Detta är ingen exakt vetenskap. Det funkade för oss, men gör som du vill.

Prispress

Byggmaterial gratis eller billigt:

- Be byggarbetsplatser om skräp – de betalar för att slänga.
- Fråga färgbutiker om spillfärg eller felblandad färg.
- Kolla lokala företag – deras spill kan bli ditt byggmaterial.
- Kommuner och bostadsbolag har ofta ett lager med överblivet material – fråga!



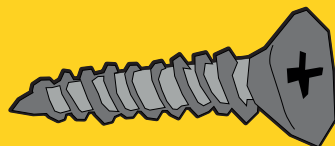
Återanvändning

- Sök efter gamla ramper på t.ex. Blocket ("skänkes"). Stommen är ofta användbar, byt bara ytskikt.
- Exempel på återbruk:
 - Trottoarkanter i betong = bra slappy
 - Picknickbord & parkbänkar = förstärkt med plywood & kantjärn
 - Betongsuggor, marksten, lecablock
 - Skyltar, ställningsrör (cooping)

Skruv

Satsa på bra skruv – det lönar sig.

- Till plywoodskivor: 40x4,5 mm
- Till regler: 90x5 mm
- Använd utomhusskruv.
- Skruvhuvudet ska gå in i skivan utan att gå igenom. Använd försänkare vid behov.



Material

Träreglar:

- Tryckimpregnerat virke för utomhusbruk – tål vatten.
- Vattensäkra vanligt virke: måla alla sidor för att undvika röta.
- Undvik tryckat virke inomhus i fuktiga utrymmen (kan lukta).

Plywood

- Använd slitskyddsplywood (a.k.a. marinplyfa eller vagnsplywood. Ej formplyfa, som endast funkar till gjutformar
- Specialskivor som Skateligth eller Gatorskin är bra men dyra.

Vill du böja plywood?

Använd 6mm eller gör par par milimeters snitt på baksidan av 9mm-skivor.

Cooping

Material:

- Använd stålrör eller ställningsrör (a.k.a. Burton-rör).

Montering:

- Smal ramp: borra hål i röret, skruva snett från sidan.
- Bred ramp: borra igenom röret, skruva i regeln med förlängare.
- Alternativ: svetsa bultar i röret, fäst med mutter.
- Rören kommer stabiliseras av plyfa i böj och plåtå.
- Lagom utstick: 5 mm vid böj, 8 mm på plåtån.



Verktyg

Grundläggande verktyg:



Betongbryne
Slipa sten och betongkanter.



Försänkare
Gör att skruvhuvuden sänks in i skivan.



Snörslå
Dra raka linjer över långa ytor.



NM Spackel 205
För skarvar och lagning av poolblock och stenkanter.



Ardex 46
Din "swiss army knife" för DIY.



Sänksåg (batteridrivna)
Kapa skivor snabbt och rakt.



Handhållen lövblås
När du vill unna dig ordentligt.

DIY Verktyg

Hur du kan göra dina egna verktyg:



Rivbräda

Återbruka en konkav skate som rivbräda.



Pool Trowlers

Klipp till vanliga fyrkantiga murarverktyg med plåtsax.



Pool Trowlers

Kapa "stöden" på en spackelspade för att göra den böjbar.

Bygga i betong

Att bygga i betong är inte så svårt som det låter, men det kräver noggrannhet, styrka och att du jobbar snabbt när betongen väl hålls på.

Formbygge

Du behöver:

- Plywood
- Reglar
- Skruv/spik
- Pikplugg (för att fästa formen i marken)

Formarna måste vara stadiga – betong trycker hårt åt sidorna.



Armering

Du behöver:

- Armeringsnät och armeringsjärn (raka pinnar)
- Distanser
- Najtråd och gärna en najtrådsdragare

För att betongen ska bli mer hållbar och inte spricka behöver du i mitten av betongen sätta armering. Ovanpå ditt fyllnadsmaterial lägger du "distanser", som är plastbitar som lyfter upp armeringsnätet. Fäst armeringen med najtråd så att den inte rör sig när du håller på betongen. Vill du att tråsidorna på din gjutning inte ska synas behöver du gjuta väggar.



Blandning

Blanda själv:

- Använd 25 kg säckar.
- Blanda i betongblandare, skottkärra eller på presenning direkt på marken.
- Gör inte mixen för blöt – då rinner den till botten.
- Torrare mix = snabbare torktid men kortare arbetstid.

Beställa betong:

- Beräkna mängden: bredden x längden x 0,1 (10 cm gjutning)
- Betongbil ~30 000 kr för 7 m³
- Välj mix med små stenar, t.ex. S3 eller S3A. Finns färdiga "skate-recept" – kolla upp!

Dax att hälla på ("The Pour")

Häll uppifrån och ner. Fyll upp till kanten på din gjutform och dra med en "rätkäpp" (som kan vara regel eller rak plank), uppifrån och ner för att skrapa bort all överskottsbetong. Är det för lite på något ställe fyll på och börja om.

Är det en bred t.ex. bank eller QP så blir det väldigt tungt att skrapa därför är det bra att göra en, två eller flera mittbitar (måste ha samma vinkel som kanterna) som plockas bort efter att betongen har hållts på.

Vibrering

- Skaka ner betongen med en betongvibrator så inga luftfickor bildas. Det gör att betongen flyter ut bättre.



Rivning & Finish

Använda en rivbräda för att trycka ner stenarna i betongen och dra upp cement-gegga som du fyller igen hålen med. Det går att bygga en bra rivbräda själv av en skateboard. se avsnitt DIY Verktyg. Bearbeta sedan din gjutning med ett magnesiumverktyg.

Stålglättning:

- Använd slipsvärd/stålglättare för finish.
- Långa, svepande rörelser.
- För böjda ytor: rundade och konkava verktyg.

Vattna & Plasta in:

- Dusch lite vatten på ytan om det torkar för snabbt.
- Plasta in för att hålla fukten och undvika sprickor.

Änglahår (plastfiber):

- Använd om mixen är blöt – minskar risken för sprickor.

Den kritiska övergången

Betong möter asfalt:

- Låt betongens böj fortsätta ut i flatten, ju längre ju bättre.
- Gör avslutningen sned – mjukare övergång än rakt snitt.

Produkter för ytbehandling & spackel

- Ardex A46: Plastförstärkt betong, perfekt för lagningar. Max 10 mm lager. annars blir understa delen mjuk.
- Ardex 40 + A46 (50/50): Går att blanda direkt i färsk betong.
- NM Spackel 205: Epoxispackel – extremt hårt, perfekt till poolcoping (fogbredd 7–8 mm).
- Weber kantstenslim: Billigare alternativ till NM Spackel – plastförstärkt pulver.

Stenmaterial

Granit:

- **Grövt:** Krysshammrad - bästa feeling att skata.
- **Mellan:** Flammad
- **Finast:** Polerad (mest bearbetad yta)
- Svensk granit är hållbarare än kinesisk.

För kapning: Använd stensåg

För slipning: använd "flexskiva" med coromant.

Fästa sten:

- Använd klinkerfix/fog – lägg tunt! Om det kommer in vatten, expanderar det när det fryser och limningen släpper. Använd fixkam.

Stora skarvar?

Fyll fogen med något billigare och toppa med NM Spackel 205

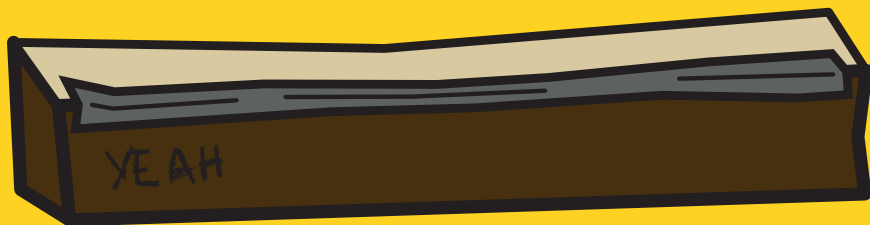
Ett billigare alternativ är Weber kantstenslim. Ta bort rester med vanlig skursvamp.

Trottoarkant

En trottoarkant blir en perfekt slappy. Typ av kant "G Stöd variant B" finns även i konkav eller konvex och kostar under 200:-/meter

Marksten och tegelsten

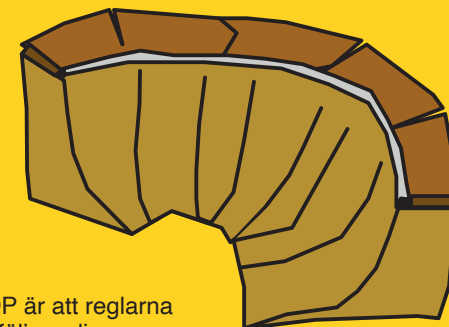
Lägg plattor och sten diagonalt så blir skarvarna mildare.



Bygga i trä

Bowl corners

Det svåraste. Inget en bör ge sig på om en inte har byggt ett antal miniramper innan. Enklarest är att bygga klotformat dvs samma radie i transition och corner. (Om det inte går pga platsbris eller annat så går det att ha olika radier.)



Det som skiljer ett corner från en vanlig QP är att reglarna behöver vara sågade skålförmade för att följa radien. Detta görs lättas med en bandsåg. Plywooden sågas i tårtbitar.

Böjar och radie

Den eviga fråga: Vad är en bra böj?

I våra byggen har vi använt oss av 160-180 radius.

Hur ritar en ut böjen?

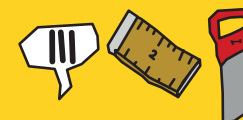
- Skruva i en skruv i plywooden
- Fäst ett snöre som är lika långt som radien du vill ha, t.ex 160cm)
- Bind fast en penna i andra ändan av snöret
- Spänn snöret helt och rita en cirkel.



Tips: Har du redan en bra QP så kan du ställa upp en plywood brevid och rita av den

Snickartips

- Tänk 3 gånger.
- Mät 2 gånger.
- Såga 1 gång.



- Gör mallar - det kommer bli mer exakt och i slutändan gå fortare.
- Dra inte in skruvar på random ha (om det går) samma mått på allt.
- Snörslå - När snöret sträcks markerar det en rak linje mellan de två fästpunkterna. När snöret släpps med en snärt lämnar det ett tydligt kritstreck efter sig.
- Sidor i plywood gör inte bara rampen snyggare det gör bygget mycket stadigare.
- Ska du skruva långa brädor ensam. Sätt en stödskruv som andra ändan av den långa brädan eller regeln kan vila på.

Ska du bygga en pyramid

Lägg reglarna ovanpå varandra med önskad vinkel och sedan fixera dem. Markera var de korsar varandra och såga sedan igenom båda reglarna på en gång. Då får du en perfekt vinkel.



Våra byggen

Sannahed



Örebro



Degerfors



Fjugesta



Askersund - Nora - Örebro - Fjugesta - Sannahed - Degerfors - Laxå - Kopparberg (R.I.P.)



Nora



Askersund



Laxå



Kopparberg

Örebro Skateboard har med stöd från Arvsfonden under tre år skapat platser för skateboard tillsammans med lokala skejtare på orter i Örebro län där det tidigare inte funnits något att åka på. Vi har i 8 st pilotprojekt, byggt ramper och dokumenterat arbetet och våra lärdomar i denna guide. Ungdomar har nu lokalt en plats att samlas på och kan visa ett gott exempel på varför kommunen ska satsa på en permanent skatepark på orten.



Örebro län





BYGGA ETT SKATEBOARDFANZIE

